

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO „TECHNOLOGIJOS. MITYBA 7-10 KL.“ RECENZIJĄ

1. Bendra informacija apie vadovėlio rankraštį

Vadovėlio autoriai: Alvyda Pacevičiūtė, Roma Drakšienė, Birutė Mielkuvienė.
Technologijų vadovėlis „Mityba 7–10“ klasei. Leidykla „Šviesa“, Kaunas 2011 m.

Vadovėlis skirtas 7–10, gimnazijų 1 ir 2 klasių mokiniams mokytis ir siekti švietimo ir mokslo ministro patvirtintose bendrose programose apibrėžtų ugdymo tikslų ir rezultatų, kurti vertybinių nuostatų sistemą, įgyti reikiamų žinių, gebėjimų, įgūdžių, pereiti nuo tradicinio, įprastinio mokymo prie šiuolaikinio, kai ugdymo turinys padeda ugdyti mokinių kompetencijas.

2. Vadovėlio rankraščio turinio vertinimas

2.1. Vadovėlio tinkamumas mokytis(s)

- *Pateikiama medžiaga tinkama ugdyti Bendrosiose programose apibrėžtus mokinių pasiekimus*

Vadovėlis atitinka Bendrosios programos kryptį bei Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo (Žin., 2009 Nr. 61–2450) 5 punkte nurodytus reikalavimus. Jis yra šiuolaikiškas, sudaro galimybes ugdyti mokinių technologinio ugdymo paskirtį – plėtoti bendrąsias ir technologines kompetencijas – žinių ir supratimo, gebėjimų ir nuostatų visumą, padedančią mokiniui įgyti technologinio raštingumo pagrindus, būtinus kiekvienam žmogui nuolat kintančioje sociokultūrinėje aplinkoje. Pateikiama medžiaga tinkama ugdyti Bendrosiose programose apibrėžtus mokinių pasiekimus. Aktyvaus mokymo ir mokymosi metodai, modernios darbo, informacijos pateikimo, apdorojimo, medžiagų pažinimo technologijos, atsižvelgiant į mokinių poreikius ir gebėjimus, sudaro sąlygas visiems mokiniams (neskirstant jų pagal lytį) mokytis mitybos technologijų, įgyti technologinio raštingumo pagrindus, būtinus kiekvienam žmogui nuolat kintančioje sociokultūrinėje aplinkoje: pažinti technologijų raidą istoriniame kontekste, technologijų santykį su kitais mokslais, vertinti technologijų įtaką kulturai, technologijų kaitą socialinėje aplinkoje.

- *Pateikiama medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtas dalyko turinio apimtis*

Vadovėlio turinio skyriai: gaminių projektavimas, darbo aplinka, darbo priemonės ir saugus darbas, medžiagos, jų savybės ir pritaikymas, gaminių konstravimas ir technologinės gamybos seka, ką turėtų žinoti kiekvienas vartotojas yra pritaikyti mokinių mokymui(si) ir leidžia atlikti individualizuotas ir diferencijuotas užduotis, mokytojams - lanksčiau planuoti ugdymą, tartis dėl ugdymo turinio pritaikymo pagal mokinių poreikius, integracijos, projektinių darbų. Įgyvendinant Bendrąsias programas, vadovėlio medžiaga leidžia laikytis ugdymo turinio atnaujinimo kryptį: orientuoti ugdymo turinį į bendrųjų kompetencijų ir esminių dalykinių kompetencijų ugdymą, ypatingą dėmesį kreipiant mokymui(si) mokytis, stiprinti ugdymo turinio integraciją siekiant, kad mokiniai suprastų ir galėtų kūrybingai taikyti tai, ką išmoko, suderinti dalykų turinio apimtis. Vadovėlio skyriuose nurodoma, kur galima rasti informacijos apie saugaus darbo organizavimą, kaip sudaryti technologines schemas, aprašus, kaip gerinti žmonių sveikatą, naudojantis parengtomis Pasaulio sveikatos organizacijos taisyklėmis, laikytis pagrindinių mitybos principų, ar gaminys atitinka tradicinius gaminius, kokius žmonių poreikius jis tenkina, technologinių procesų privalumus, trūkumus ir įvykusius pokyčius, ką darytų kitaip, jei reikėtų gaminti tuos pačius gaminius. Vadovėlio skyrius „Darbo pasaulis ir profesijos“ skiriamas integruotam technologijų programos kursui 9-10 klasėse, pažinti Lietuvos ūkio šakas, susijusias su turizmu, viešbučių, viešojo maitinimo ūkio šakoje teikiamomis paslaugomis ir gaminama produkcija. Pateikiami pagrindiniai mokymai apie mitybą kaimo turizmo sodyboje, patiekalus pagal poilsiautojų poreikius, mitybos paveldą ir verslus, kaip sudaryti valgiaraščius,

gamybos aprašus, stalo estetiką, aptarnavimo (elgesio) kultūrą. Šias žinias, gebėjimus ir įgūdžius mokiniai galės pritaikyti rinkdamiesi profesijas. Medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtas dalyko turinio apimtis. Mokiniai galės pasirinkti, pritaikyti, technologijų Turizmas ir mityba programą bendrojo lavinimo vidurinio ar profesinio ugdymo mokyklose.

- **Vadovėlio struktūra (suskirstymas į skyrius ir paragrafus), pateikiamos nuorodos (rodyklės, antraštės, svarbios medžiagos išskyrimas, literatūros sąrašai ir kita), taisyklės, instrukcijos ir kita padeda mokiniams mokytis**

Naujųjų vadovėlių struktūra suderinta su jau išleistais technologijų vadovėliais 5-6 klasei, todėl ją suvokti bus lengva visiems. Skyrių pradžioje pateikiami klausimai Ką sužinosiu? Ko išmoksiu? Kaip to galėsiu išmokti? Kur tai galėsiu pritaikyti? padės mokiniui susikoncentruoti, rasti reikiamos informacijos ir stiprinti mokymosi motyvaciją. Pateikiamos nuorodos, antraštės, sąvokos, padės mokiniams mokytis. Svarbi naujovė - skyrius Mokomieji dalykai per technologijų pamokas. Mokiniai galės susieti su technologijų pamokomis, ko jie mokėsi per kitų dalykų pamokas. Vadovėliuose medžiaga struktūruota ir pateikta taip: veiklos sričių seka (projektavimas, informacija, medžiagos, technologiniai procesai ir jų rezultatai). Pateikiami literatūros, informacinės paieškos nuorodos kur galima susipažinti su reikiama informacija ir jos ieškoti. Skyriuje Dizainas ir ergonomika 7 – 10 klasės mokiniai susipažins su nauja šio skyriaus pavadinimą atitinkančia naudinga medžiaga. Vadovėlyje lengvai rasime reikiamą informaciją, peržvelgę turinio skyrius.

- **Pateikta tekstinė ir vaizdinė informacija kiekiu, sudėtingumu, proporcijomis ir struktūra pritaikyta skirtingų mokymo(si) stilių ir tam tikro amžiaus tarpsnių mokiniams.**

Vadovėlio medžiaga pateikta, atsižvelgiant į 7-8 ir 9-10 klasių mokinių koncentrus, mitybos programas. Tekstinė medžiaga sėkmingai siejama su iliustracine. Lentelės, schemas aiškios, glaustos, prieinamos mokiniui, struktūra pritaikyta skirtingų mokymo(si) stilių mokiniams. Vadovėlis išsiskiria iš kitų šiuo metu naudojamų mokyklose vadovėlių tarpo šiuolaikiška ir patrauklia metodine koncepcija, kūrybiškais užduotimis bei projektiniais darbais. Tekstai iliustruojami gausybe spalvotų nuotraukų, piešinių, schemų ir lentelių, kurios turėtų skatinti geriau suvokti medžiagą. Iliustracijos kokybiškos, tinkamos mokymui(si), sustiprina įspūdį, patirtą skaitant tekstus bei juos analizuojant.

- **Kalbos aiškumas ir logiškumas**

Vadovėlyje tekstas ir sąvokos pateiktos teisingai, aiškiai, įžvalgios, teiginiai nuoseklūs, aiškinimo būdai logiški, patrauklūs, terminai tikslūs.

- **Pateikiamoje tekstinėje ir vaizdinėje informacijoje nėra netikslumų ir klaidų**

Pateikta medžiaga, turinys, užduotys, iliustracinė medžiaga, schemas, lentelės atitinka Pagrindinio ugdymo bendrųjų programų Technologijų dalyko mitybos skyriaus programas.

- **Pateikiama informacija kelia mokiniams smalsumą, skatina norą pažinti ir mokytis**

Vadovėlyje numatytos veiklos skatina mokinių smalsumą, norą pažinti daugiau technologijų technikų, susietų su mityba ne tik elektroninių leidinių teksto paskirtimi, bet ir naudotis kompiuterio grafikos programa veiksams atlikti, fotografuoti skaitmeniniu fotoaparatu, gebėti redaguoti skaitmenines nuotraukas, atliekant technines užduoties reikalavimus, atlikti projektinius darbus. Medžiaga pateikta patraukliai, estetiškai. Nemažai užduočių pateikta integruotai au kitais dalykais, skatina gilintis plačiau, didina technologijų veiklų individualizavimą, diferencijavimą, bendrąsias ir mokėjimo mokytis kompetencijas.

- ***Pateikiamos užduotys skatina naują mokomąją medžiagą sieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais,***

Pateikiamos užduotys skatina ugdyti bendrąsias kompetencijas: mokėjimo mokyti(s), komunikavimo, socialinių, asmeninių, pažinimo, iniciatyvumo ir kūrybingumo, skatina naują mokomąją medžiagą sieti su anksčiau įgytomis mokinių žiniomis ir gebėjimais, pritaikyti praktiškai veikiant analogiškose ar naujose situacijose, analizuojant, kuriant naujus dalykus, grindžiant savo nuomone. Patartina pasinaudoti žemesnėse klasėse išmoktomis darbo operacijomis, įgyta darbų planavimo ir organizavimo patirtimi ir naudoti įvairesnių jų derinių. Mokinių veikla orientuota į projektinio darbo metodą pagal srityje pasirinktą tematiką.

- ***Pateikiamos užduotys skatina mokinius pamokoje kritiškai mąstyti, spręsti problemas, diskutuoti, kūrybiškai dirbti ir pan.***

Vadovėlyje pateikiama užduočių sistema sudaro puikias sąlygas ugdymui individualizuoti ir diferencijuoti, kritiškai mąstyti. Atsižvelgdamas į mokinių gebėjimus ir ankstesnio mokymosi pasiekimus, mokiniai gali pasirinkti jų pasiekimo lygį atitinkančias užduotis. Galima derinti frontalių, grupinių ar individualių darbų. Tekstai iliustruojami gausybe spalvotų nuotraukų, piešinių, schemų ir lentelių, kurios turėtų padėti geriau suvokti medžiagą, kūrybiškai dirbti. Darbo proceso metu mokiniai kūrybiškai atlieka užduotis, nes jos skatina mokinius įgyti pasitikėjimo savo jėgomis, pataria, kaip ateityje įveikti nesklandumus, mokomi rengti techninę užduotį, prieiti prie kitokio, netradicinio mokymo, naudotis IKT, apibendrinti, kritiškai mąstyti, spręsti problemas, diskutuoti. Planuojant darbus labai svarbu paistyti technologijų pokyčių, kuriuos lėmė sparčiai besikeičianti visuomenė ir technologijos.

- ***Pateikiamos užduotys reikalauja pateikti savo vertinimus ir požiūrį***

Mokymas ir mokymasis neįmanomas be vertinimo, jis glaudžiai susijęs su ugdymo tikslais ir kinta jiems kintant. Mokiniai mokomi vertinti ne tik savo, bet ir kitų mokinių projekto pristatymus, darbus, spręsti problemas. Vadovėlyje pateiktose lentelėse, schemose numatytos užduotys kaip vertinti mokinio pasiekimus tam tikrose veiklos srityse, atsižvelgiant į nuostatas, vertinimo kriterijus, kūrybiškai ir atsakingai pradėti ir užbaigti darbą, pasirinkti tinkamus produktus, savarankiškumą atliekant užduotis. Ugdymo procese daug reikšmės turi ne tik teorijos ir praktikos santykis, bet ir užduočių pobūdis ar jų organizavimo, atlikimo metodai, pats proceso vertinimas. Vadovėlyje nurodyta kaip projektuoti gaminius, atrasti pagrindinius kriterijus kaip pagamintą produktą vertinti. Pateikta medžiaga leidžia mokiniams savarankiškai mokytis, įsivertinti savo gebėjimus.

- ***Mokinių galimybes gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti***

Pamokos pabaigoje apibendrinant uždavinių ir užduočių pokyčius, stengiamasi laikytis nuorodų, kurios pateiktos skyriaus pradžioje, kuo skiriasi pagamintas gaminytis nuo pirminės idėjos, numato technologinių procesų privalumus, trūkumus ir kitos informacijos naudojimo tinkamumą, kurią analizuoja, apibendrina, vertina, pateikia rašytine forma bei vaizdo priemonėmis. Mokinių galimybes gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti savo galimybes, numatoma organizuojant praktinę veiklą savarankiškai, konsultuojantis su mokytoju ir klasės draugais, remdamiesi 5–6 klasėse įgyta patirtimi.

Išvados:

Vadovėlio rankraštis atitinka vadovėlio turinui keliamus reikalavimus, sudaro prielaidas realizuoti programoje numatytas didaktines nuostatas. Pakankamai užduočių, kurios skatina mokinių individualią ir grupinę veiklą. Pateikta medžiaga informatyvi, įdomi, kokybiška. Mokinius gali savarankiškai ugdyti savo gebėjimus, vertinti, įsivertinti savo galimybes. Mokymo(si)

medžiaga tinkamuma mokinių esminėms, dalykinėms, bendrosioms kompetencijoms ugdyti, patraukli, estetiška. Vadovėlis reikalingas mokinių nesudėtingų technologijų pažinimui, gebėjimu saugiai ir sveikai maitintis, ugdyti technologinį raštingumą, įvertinti ir valdyti technologijas, nuolatinei technologijų kaitai. Technologinis ugdymas pateikiamas kaip kūrybinio ir gamybinio proceso visuma. Siekiama ugdyti technologiškai raštingą, smalsią, mėstančią, kūrybingą, iniciatyvią ir atsakingą asmenybę. Mokytojui šis vadovėlis leidžia lanksčiau planuoti ugdymą, tartis dėl ugdymo turinio pritaikymo pagal mokinių poreikius, integracijos, projektinių darbų. Vadovėlis gali būti naudojamas bendrojo lavinimo ir profesinio rengimo mokyklose, atitinka Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašą, 5 punktą. (<http://www.pedagogika.lt/index.php?-1787756346>, (Žin., 2009, Nr. 61-2450). Siūlau vertinti teigiamai.

Recenzento vardas ir pavardė

Aurelija Buračienė

Parašas

Data

2011-03-15

Kopija tikra
Administracijos sekretore

Rita Zakarauskienė
2011-03-15

